

Bir Fotoğrafın Hatırlattıkları-32

BURSA'DA BÜYÜK KARAGÖZ TOPLANTISI

Yazımıza, “Ben nasıl *Köragözcü* oldum?” sorusuyla başlayacağım ama ben hayatımda hiç *Karagöz* oynatmadım. Demek isterim ki, meslek diliyle söylemek gerekirse ben hiç *hayali* olmadım, olmam da. Ama bilim dünyasında artık *Karagözcü* olarak da tanınıyoruz. Gelelim bu *Karagözcü* olmamızın hikâyesine.

Selçuk Üniversitesi'ne geldiğimde tarihler 1988'in Eylülünü gösteriyordu. Halk edebiyatı öğretim üyesi idim. Bu dalın ele aldığı konuların sınıflamasını yaparken bir de Halk Tiyatrosu başlığını açıyorduk. Açıyorduk ama sadece bu kavramı sınıflamayı yaparken ele alıyorduk.

Bir gün, “Şu *Karagöz* konusuna da derslerimizde bir süre ayırsak da bizi bütün dünyada temsil eden bu halk sanatının en azından metinlerinin gelişmesi üzerinde duralım.” diyerek yola çıktık. Elimin altında yerli ve yabancı pek çok *Karagöz* kitabı vardı. Okutmaya başladığımız ilk yılda da Prof. Dr. Metin And'ın *Geleneksel Türk Tiyatrosu* adlı bir eseri vardı. Başta bu eser olmak üzere

Prof. Dr.
Saim SAKAOĞLU

re pet çok kaynağı değerlendirerek ders notlarımı hazırlıyor, kendi görüş ve düşüncelerimi de ekliyordum. Ancak hazırladığımız notlar bir konunun ancak küçük bir bölümünü oluşturuyordu. Öğrencilerime not tutturmayı da sevmediğim için onların eline az da olsa, konunun genişliği de ilgili olsa bir metin vermiyorduk. Öyle de yaptık. İlk yıl öğrencilerimiz dört formalık bir not verdik.

Hikâyeyi uzatmaya lım ve meddahların dediği gibi kısa keselim. Birkaç yıl sonra kitabımız tamamlandı. Bu arada Amerika Birleşik Devletleri'nde iken satın aldığım kitaplar ve binlerce sayfalık fotokopiler özellikle bir zengin bibliyografyanın öncüleri oldu. Sırası geldi, Konyalı yayıncı hemşerimiz Ahmet Ünal'ın Akçağ Yayınevi kitabımızı bilim dünyasına sundu:

Türk Gölge Oyunu Karagöz, Ankara 2003, 328 s., 2. bs. 2011.

Bir de eski bakanlardan merhum Hasam Celal Güzel Bey'in ısrarı sonucu ortaya çıkan önemli bir kitap dizisinde yer alan *Karagöz* yazımız ve onun özetinin İngilizcesi var, on-

Karagöz kitabı

ları da hatırlatmak isteriz. Bir gece yarısı, belki daha da ilerlemiş bir saatte ev telefonum çalıyor. Bir hanım sesi:

“Sayın Prof. Dr. Saim Sakaoglu Bey ile görüşüyorum.”

“Evet” diyeceğim ama gecenin bu saatinde böyle son derece resmî bir dille konuşmak da neyin nesi oluyor. “Evet” cevabımın ardından kızımız devam ediyor:

“Sayın Sakaoglu, bakanımız Sayın Hasan Celal Güzel Bey sizinle görüşmek isterler...”

Devamını beklemeden telefonun bağlanmasını söyleyiverdim. O güzel ve anlamlı konuşmayı uzun uzun anlatacak değilim. Öz olarak, *Türkler* adlı büyük eserin âşıklarla ilgili birkaç maddesini yazmamızın uygun olacağını söyledi. Epey konuşmuştu. Şöyle bir cevap verdi:

“Sayın bakanım, elbette iyi olur ama benim hazırlamakta olduğum Karagöz adlı kitabımın sonuna geldim. En kısa zamanda teslim etmem gerekiyor. Bu sebeple özür dilerim...”

Arkasını getirmeme fırsat kal-

Toplantı afişi

madan Güzel Bey devam ediverdi:

“Sayın hocam, o zaman *Karagöz* kitabınızı bizim için de bir özetini yapabilirseniz sevineceğim.”

Hasan Bey’in ısrarcılığına bildiğim için kendimi naza filan çekmeden kabul ediverdim. İstedğim bu yazım için kaç sayfalık veya kaç karakterlik bir yer ayrılacağıdır. Derken bitmek üzere olan kitabımızın isteğe uygun bir özetini hazırlayarak gönderdim. İşte o Karagöz mademizin künyesi:

“Gölge Oyununun Doğuşu”, *Türkler*, C. 15, Ankara 2002, 465-486.

22 sayfalık bu maddeyi normal kitap boyutuna aktarırsanız en az 60sayfalık bir kitap olur. Sonra benden de izin alarak bu maddemizin özetini İngilizceye çevirttiler. İşte onun da künyesi:

“Turkish Shadow Theater: Karagöz”, *The Turks*, C. 4, Ankara 2002, 808-819.

Artık bizim *Karagözcülüğümüz* duyulup kitabımız üniversitelerde okutulur olunca sahibine de ilgi artıyor. Kısa adı UNİMA olan ulusla-

Rektör arkadaşım A. Saim Kılavuz bey ile...

rarası bir kuruluşun Türkiye Millî Merkezince *Yılın Bilim Adamı Ödülü*'ne layık bulunuyorum. Bazı dergilerde de konu ile ilgili yazılarım yer alıyor. İşte onlardan bazıları:

“Türk Gölge Oyununun Kişileri Üzerine Yeni Bir Sınıflama”, *Türk Dili*, 83 (602), Şubat 2002, 128-146.

“Gölge Oyunununun Kişi Kadrosu”, *Ihlamur*, 10 (67), Haziran 2018, 7-28.

Toplantı, ince uzun bir U masasının etrafında bir araya gelen bilim insanları ve sanatçılardan oluşuyordu. Oturuma UNESCO Türkiye Millî Komisyonu Başkanı Prof. Dr. Öcal Oğuz başkanlık ediyordu. Sağ yanında biz, galiba en yaşlı katılımcı olarak yer alıyorduk. Başkanımızın sol yanında ise, Atatürk Üniversitesi'nden öğrencim Prof. Dr. Metin Ekici bulunuyordu. Sayın Ekici, aynı zamanda Komisyon'un da üyesi idi.

Bu arada UNESCO Türkiye Millî Komisyonu'nun düzenlediği bir toplantıya da davet ediliyorum. Bu önemli toplantıda da yerimizi alıyoruz. İşte, ilgili Komisyonun düzenlediği, *Karagöz'ün Güncel Durumu İstişare Toplantısı* ile ilgili olarak ilgili olarak düzenlenen ve ilgili sitedeki rapordan alınmış birkaç paragraf:

Türk mizah anlayışının, estetik değerlere göre biçimlendirilen ve geliştiren kültürel belleğin, çeşitliliğin ve zen-

giniğin önemli bir ifadesi ve geleneksel gösteri sanatlarının önemli dalı olan Karagöz, 2009 yılında UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsilî Listesine kaydedilmiştir.

.....

UNESCO Türkiye Millî Komisyonu tarafından Kuruluşunun 70. yıl dönümü ve Karagöz'ün UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsilî Listesine kaydedilişinin 10. yıl dönümü vesilesiyle 19-20 Aralık 2019 tarihlerinde Karagöz'ün yaşamaya devam ettiği merkezlerden biri olan Bursa'da; Bursa Valiliği, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa Teknik Üniversitesi, UNESCO Akreditasyonlu Somut Olmayan Kültürel Miras Derneği ve AHBV Üniversitesi Örgün ve Yaygın Eğitimde Somut Olmayan Kültürel Miras UNESCO Kürsüsü işbirliğiyle Karagöz'ün Güncel Durumu İstişare Toplantısı gerçekleştirilmiştir

Toplantıda; geleneğin korunmasına, yaşatılmasına ve gelecek kuşaklara aktarılmasına yönelik UNESCO süreçlerinin etki, katkı ve sonuçlarının tartışılmasının yanında, eş zamanlı olarak Karagöz'ün listeye girişinin Sözleşmenin görünürlüğüne olan etkisinin değerlendirilmesi ve geleceğe dönük eylem planlarının oluşturulmasına katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Karagöz'ün Güncel Durumu İstişare

Başkanlık divanı

re Toplantısı, 19 Aralık 2019 tarihinde Bursa Uludağ Üniversitesi'nin ev sahipliğinde UNESCO Türkiye Millî Komisyonu Başkanı Prof. Dr. M. Öcal OGUZ, Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü Daire Başkanı, Serkan Emir ERKMEN, Bursa Uludağ Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. A. Saim KILAVUZ, Bursa Belediye Başkan Vekili Ahmet YILDIZ, Bursa Vali Yardımcısı Mustafa GÜNDOĞAN'ın açılış konuşmalarıyla başlamıştır. Anılan toplantıya ayrıca UTMK Somut Olmayan Kültürel Miras İhtisas Komitesi Üyeleri, akademisyenler, sivil toplum kuruluşları temsilcileri, Karagöz sanatçıları, doktora, yüksek lisans ve lisans düzeyinde çok sayıda öğrenci ve basın mensupları katılmıştır.

Toplantının ikinci oturumunda UNESCO Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi ve Karagöz'ün güncel durumu akademisyenler, sivil toplum kuruluşu temsilcileri ve Karagöz sanatçıları tarafından Karagöz'ün İnsanlığın Somut Olmayan

Kültürel Mirası Temsilî Listesine kaydının UNESCO'nun amaç ve prensiplerinin hayata geçirilmesindeki yeri; Karagöz'ün korunmasında, yaşatılmasında, gelecek kuşaklara aktarılmasında ve geleceğin görünürliğünün arttırılmasında Listeye kaydının rolü; derleme, araştırma, belgeleme, koruma, geliştirip güçlendirme ve yeniden canlandırması gibi korumaya yönelik süreçler; unsura yönelik farkındalığın arttırılmasında sivil toplum kuruluşlarının ve özel sektörün rolü hususunda değerlendirilmelerde bulunul.

Ve biz de artık Karagöz camiasında yer alan bir Konyalı olarak yazıyor, konuşuyor ve toplantılara davet ediliyoruz. Bu özelliğimizi elbette seviyoruz.. Çocukluktan erginliğe geçiş dönemimizde Ankara Radyosu'nda dinlediğim Hayalî Küçük Ali (Mehmet Muhittin Sevilen) oyunlarının etkisinde de kalmamak mümkün değildi. O yıllarda serpilen tohum yıllar sonra bir kitapla karımıza çıkmanın mutluluğunu hâlâ yaşamaktadır.

Üyerle
topl
fotograf

Konya’da İrfan Medeniyeti: HÜSEYİN VASSAF EFENDİ’NİN MEDHİYE-İ MEVLÂNÂ’SI

Ahmet
ÇELİK

Aşağıda okuyacağınız üç şiir tasavvuf tarihçisi Hüseyin Vassaf Efendi’ye ait olup Hz. Mevlânâ hakkında yazılmıştır. Şiirlerden biri “Hz. Mevlânâ’ya”, ikincisi “Hz. Mevlana” ve diğeri ise “Hz. Celaleddin-i Rumi adını taşımaktadır. Şiirler dönemin önemli bir tasavvufi dergisi olan “Cerideyi Sufiye”de ve Hüseyin Vassaf’ın kendisinin kaleme aldığı “Sefine-i Evliyâ-i Ebrâr” adlı eserinde yer almaktadır.

Hüseyin Vassaf Efendi hayat hikâyesini anlattığı “Tercüme-i hal-i âcizi”de şunları kaydetmektedir: “1327/1909 senesinde Ankara’ya Hacı Bayramı Veli hazretlerini ziyaret gittim. Orada bir hafta misafir-i Hazreti Pir oldum. Saadetler devletler buldum. Oradan Konya’ya gittim. Hazreti Mevlana min külli’l-vucuh evlana efendimizin südde-i seniyye-i gavsiyet-penahilerine ru-yi siyahımı sürdürdüm. “Titriyor can u dilim Hazreti Mevlana’ya/Ol sebepten yanarım Hazreti Mevlana’ya” teranesiyle dem-saz oldum. Ah o ne âlemler idi o ne demler idi. Şerefi ziyaret mazhariyetim anındaki Hz. Pirin terceme-i hali alileri sırasında yazdım.”⁽¹⁾

Hüseyin Vassaf Efendi, 1872’de İstanbul’da doğdu. Ürgüplü Hacı Osman Efendi’nin oğludur. Ağayokuşu İptidai Mektebi, Medrese-i Hayriye, Mekteb-i Osmani, Aksaray Valide Rüştîyesi ve Mekteb-i Mülkiye İdadisi’nde öğrenim gördü. 1892’de aynı yerde vazifeli olan ağabeyi sayesinde Rüsumat Emaneti

Hüseyin Vassaf Efendi (1872-1929)

Evrak Kalemî’nde göreve başladı. Rüsûmat Mektubi Kalemî mümeyyizi, Galata Emtia-i Dâhiliye Gümrüğü kontrol memuru, müskirat, zahire ve ihracat gümrükleri müdürü ve Sirkeci Gümrüğü müdürü olarak görev yaptıktan sonra 1920’nin Mart ayında İstanbul Rüsûmat başmüdürlüğüne tayin edildi. Tasavvufa karşı ilgisi küçük yaşlarda aile çevresinde başlayan Hüseyin Vassaf’ın annesi Fatma Emsal Nakşi Halidi tarikatı şeyhi Ahmed Ziyaedd-

(1) Hüseyin Vassaf, Sefineyi Evliya, c.5, s.318

din Gümüşhânevi'ye mensuptu. Babası Hacı Osman Efendi ise Şehremini'nde bulunan Ümmî Sinan Tekkesinin şeyhi Salih Efendi'ye bağlı idi. Rüştîye (ortaokul) döneminden beri Farsça ve tasavvuf eğitimi alan Hüseyin Vassaf, Şabani Bekri tarikâtı şeyhi Muhammed Sultan Efendi'ye intisap etti ve birkaç yıl sonra ondan icazetname aldı. Sonrasında Edirne'deki Gülşeni tarikâtı şeyhi Şuayip Şerafeddin Efendi'ye ve Şerafeddin Efendi'nin vefatını takiben Şeyh Ahmet Müslim Efendi'ye intisap etti. Ahmet Müslim Efendi'nin emriyle halifesi Şeyh Şehri Efen-

di'den Gülşeni tarikâtı hilafetnamesini aldıktan sonra İstanbul Kasım- paşa'da Şeyh Hüsameddin Uşşaki Dergâhı şeyhi Mustafa Hilmi Efendi'nin yanında yeniden tasavvufi seyrü sülûke başladı. Mustafa Hilmi Efendi'nin vefat etmesi üzerine halifelerinden İnegöl müftüsü Mehmet İzzet Safiyyullah Efendi İstanbul'a gelip Hüseyin Vassaf'ın tasavvufi eğitimini tamamlattı ve 1925 yılının Haziran'ında şeyhinin taç, hırka ve kemerini bir icazetnameyle birlikte kendisine teslim etti. Mehmet Kemteri Efendi de ona teberrükten Kadiri tarikât, icazeti verdi.

Böylece Şabani, Gülşeni, Uşşaki ve Kadiri tarikatlarından hilâfeti olan Hüseyin Vassaf dört kişiye de Pötürgeli Ali Rızâ, Sivaslı Ömer Rüştü, Göreleli Osman Sıdkı, Ankaralı Mehmet Mecdi Efendilere Uşşaki tarikatından hilafet verdi. Hüseyin Vassaf telifi için yirmi yıl çalıştığı 'Sefine-i Evliyâ-i Ebrâr'a malzeme toplamak için birçok yer dolaştı. Buralarda bulunan mutasavvıflarla görüştü. Tekke ve türbelerde incelemelerde bulundu. 2000'e yakın sûfinin biyografisini anlatan bu beş ciltlik eserini 1925'te tamamladı. Hüseyin Vassaf Efendi, 21 Kasım 1929'da İstanbul Arnavutköy'deki evinde vefat etti. Rumelihisarı Kabristanı'na defnedildi.⁽²⁾

I. HZ. MEVLÂNÂ'YA

Titriyor hep içirim Hazret-i Mevlânâ'ya,
Cân u dilden yanarım Hazret-i Mevlânâ'ya.

Severim cân u gönülden o muazzam pîri,
Arz-ı tekrîm iderim Hazret-i Mevlânâ'ya.

Konya'nın kubbe-i hadrâsı görüldükde bana,
Yandı dil nâire-i Hazret-i Mevlânâ'ya.

Ne muallâ ne mutarrâ ne müfahham ravza,
Mest olur zâiri hep Hazret-i Mevlânâ'ya.

Geldi bir lerze-i aşk sabr u kararım gitti,
Âşıkım neyleyeyim Hazret-i Mevlânâ'ya

Akıbet aşk ile sürdürün yüzünü ey Vassâf
Ravza-i aliye-i Hazret-i Mevlânâ'ya.⁽³⁾

II. HZ. MEVLÂNÂ

Mefhar-ı mevleviyân Hazret-i Mevlânâ'dır,
Mâlik-i genc-i nihân Hazret-i Mevlânâ'dır,

Hüseyin Vassaf Efendi
(1872-1929)

(2)Hüseyin Vassaf, *Hicaz Hatırası*, Hazırlayan Mehmet Akkuş, (İstanbul 2011); Hüseyin Vassaf, *Sefineyi Evliya*, Hazırlayan Mehmet Akkuş, (İstanbul 2015), c.5, s.311-332; <https://katalog.idp.org.tr/yazarlar/730/huseyin-vassaf>

(3) Hüseyin Vassaf, *Sefineyi Evliya*, c.1, s.382-383.

Gül-i gül-zâr-ı maarif idi ol zât-ı kerîm,
Mahrem-i râz-ı cihân Hazret-i Mevlânâ' dır.

Ulemânın, hükemânın, şuarânın tâcı,
Nice mürde dile cân Hazret-i Mevlânâ'dır.

Ka'be-i dâniş u irfân idi zât-ı pâki,
Sahib-i fevz ü emân Hazret-i Mevlânâ'dır.

Saki-i aşk-ı Hudâ matla'-ı envâr-ı Hüda,
Kutb-ı aktab-i cihân Hazret-i Mevlânâ'dır.

Mazhar-ı ism-i Hakîm mazhar-i esrâr-ı Azim,
Gavs-i yektâ-yı zamân Hazret-i Mevlânâ'dır.

Zahir ü bâtın ulûmunda garik-ı derya,
Nûr-ı irfânı ayân Hazret-i Mevlânâ'dır.

Şems-i devvâr gibi nûru cihân-pîrâdır,
Nûr-bahşâ-yı cenan Hazret-i Mevlânâ'dır.

Mürşid-i ekmel idi her emeli hâsil idi.
Sırr-ı "Mûtû"yu bulan Hazret-i Mevlânâ'dır.

Evc-i himmet güneşi lem'a-ı siddîk-ı nebî,
Sâhib-i devlet ü şân Hazret-i Mevlânâ'dır.

Mesnevî'si nice esrâr u nikâta mahzen,
Bülbül-i bâğ-ı cinân Hazret-i Mevlânâ'dır.

Kemteri bendesi Vassâf'ını mahrûm itmez,
Himmeti daim olan Hazret-i Mevlânâdır. (4)

III. HZ. CELALEDDİN-İ RUMİ

Velâyet ehline server Celâleddîn-i Rûmî'dir,
Hakâyık bahrına gevher Celâleddîn-i Rûmî'dir.

(4) Hüseyin Vassaf, Sefineyi Evliya c.1, s.383-384: Hüseyin Vassaf, "Hz. Mevlana", Cerîde-i Süfiyye, 27 Zilhicce 1331/14 Teşrinisani 1329. 27 Kasım 1913, sy.72, s. 256.

Vücûd-ı mekremet-efzûdu mülk-i Rûm'a ni'mettir,
Vücûd-ı hikmete masdar Celâleddin-i Rûmî'dir.

Kemâl-i devlete nail olan zât-ı mufahhamdır,
Kerâmet bâğına mazhar Celâleddin-i Rûmî'dir.

Muhibb-i zâtı olmak pek büyük izzet selâmetdir,
Kulûba himmeti evfer Celâleddîn-i Rûmî'dir.

Sema-yı ma'rifetde mihr-i tâbân-ı saadetdir,
Uyûn-ı ehl-i aşka fer Celâleddîn-i Rûmî'dir.

Hikem-perdâz-i aşkdır dürre-i Siddîk-ı Ekber'dir,
Be-gâyet sâfileştniş zer Celâleddîn-i Rûmî'dir.

Kitâb-ı Mesnevi'si mağz-ı Kur'ân, menba'-ı esrâr,
Maârif kenzine rehber Celâleddîn-i Rûmî'dir.

Ne alî bir kitâb-ı hikmet-âmûz-i edeb-irfân,
Uluvv-i rütbesi ebher Celâleddîn-i Rûmî'dir.

Döner meydân-ı aşkda cezbe vü hâlât ile câna,
Şeb-i irfanda meh-peyker Celâleddîn-i Rûmî'dir.

Seherlerde çıkar âh u figânı Arş-ı a'lâya,
Reh-i aşkdan haber söyler Celâleddîn-i Rûmî'dir.

Semâ-yı sıdk u irfâna vücûdu zînet-efzâdır,
Misâl-i encüm-i enver Celâleddîn-i Rûmî'dir.

Müdevven bir kitâb-ı aşk u irfân oldu Mevlânâ,
Bütün uşşâka ser-defter Celâleddîn-i Rûmî'dir.

Mürîd-i hâlise dâim ider bezl-i kerem-himmet,
Muallâ mürşîd-i eşher Celâleddîn-i Rûmî'dir.

Doğar Vassâf'ının kalbinde her gün şems-i Mevlânâ,
Mükerrerem pîr-i feyz-perver Celâleddîn-i Rûmî'dir. ⁽⁵⁾

(5) Hüseyin Vassaf, Sefineyi evliya c.1 s.386-387: Hüseyin Vassaf, "Hz. Mevlana", Cerîde-i Sûfiyye 3 Muharrem 1332/ 21 Teşrinisani 1329. 2 Aralık 1913/Cilt 73. Sayı Sayfa: 267

Mustafa Necati Elgin Defterleri MEVLÂNA MÜZESİ KİTABELER MECMUASI - 5

Mehmed Esrar Dede Efendi'nin
8- ruhu için lillahi Teâlâ Fatiha
9- 1312

KİTABE 25 **Neizenbaşı Halebli Abdi Dede** **Kabir Kitabesi**

Ölümü 27 Zilhicce 1324/ 11 Şubat
1907

- 1- Hu
- 2- İş bu dergâh-ı feyz-penah
- 3- Mevlevi sernayiliğinde
ibraz
- 4- Hüsn-i hizmet etmiş olan
- 5- Halebli Abdurrahman
Abdi
- 6- Dede Efendi'nin ruhuna
fatiha
- 7- Sene 1324 Zilhicce 27

Müze Bağçesinde Medfun Ser- **tarikler Sertarik ve Mesnevi-** **han Abdülkadir Dede** **Kabir Kitabesi**

Ölümü 1248/1832

- 1- Hu
- 2- Mesnevihan-ı tarikat ser-
tarik-ı Mevlevi
- 3- Salik-i râh-ı hakikat muk-
tedâ-yı manevi
- 4- Nakd-i ömrün sarf edip
hal rumuz-ı vahdete
- 5- Ayet-i Furkan'la tefsir
ederdi Mesnevi
- 6- Şad ola ruhu revanı Seyyid
Abdülkadir'in
- 7- Kurban-ı şah-ı evliyada şim-
di oldu münzevi
- 8- Hay kaldır Rüşdü ya tarih
söyle fevtine
- 9- Hak deyince âlem-i mana-
da saldı pertevi

10- Sene 1248

KİTABE 26 **Sertarik Mehmed Sûdi Dede** **Kabir Taşı Kitabesi**

Ölümü 27 Ramazan 1262/18 Ey-
lül 1846

- 1- Hu
- 2- Serarik-i Hazret
- 3- Mevlevi Mehmed Sûdi
- 4- Dede ruhu için
- 5- Fatiha sene 1262 fi 27 N
(Ramazan)

KİTABE 27 **Sertarik ve Mesnevihan Meh-** **med Vecdi Dede** **Kabir Taşı Kitabesi**

Ölümü 1249/1833

- 1- Hu
- 2- Beni kıl mağrifet ey Rabb-
i Yezdan
- 3- Bi hakkı arşı a'zam nur-ı
Kur'an
- 4- Gelip kabrim ziyaret eden
ihvan
- 5- İdeler ruhuna Fatiha ih-
san
- 6- Bengalevi hadim-i hazret-i
- 7- Mesnevi Mehmed Vecdi
Mevlevi'nin
- 8- Ruhuna Fatiha sene 1249

Bu zat, dergâhın hadimlerinin
belli başlarından. Âlim, şair, fa-
zıl, sahib-i telif ve hüsn-i ahlakta
nadirdi. Hemdem Said Çelebi Haz-
retleri'nin hocalığını yapmıştır.
Müzenin 312 numarasında mu-
kayyet yazı levhasındaki tahmisi
nazımdaki kudreti göstermeye
kâfidir. Şu beyit cemile-i eş'arın-

dandır.

Tera hâhem nehâhem rahmetet
ger imtihan-ı hâhi
Der rahmet berevim bendu dergâ-
hi bela begüşa
Tercümesi; İlahi ben yalnız seni,
(senin rızanı isterim), rahmet ve
nimetini istemem. Sana gösterdi-
ğim muhabbet, ettiğim iltica bana
musibet vermemekliğinin fâni
ve zail bir devlet vermekliğinin için
değildir. Bu arzımın doğruluğunu
imtihan etmek istersen refah,
istirahat kapılarını yüzüme çarp,
kapa, bela ve ızdırab kapılarını aç.

KİTABE 28

Köseç Ahmed Efendi

Kabir Taşı Kitabesi

Ölümü 1191/1777

- 1- Trabzan (Trabzon)
- 2- Şeyh Ahmed
- 3- Sene 1191
- 4- Ya Hu

Mumaileyh âlim, kamil, nakşi ve
Mevlevi müellif ve mutasavuf bir
zattır.

Eserleri

- 1- Şerhu Risaleti'n-Nakşi-
bendiyye lil-Hâdimî
- 2- Silsile-i Hâcegân fi Âdâbi
Ubûdiyyeti'l-A'yân
- 3- Aşaratü Reşahât
- 4- Et-Tuhfetü'l-Behiyye fi't-
Tarîkati'l-Mevlevi
- 5- Adâbu'l-Ubûdiyyeti fi's-
Süneni'l-Muhammediyye-
ti li's-Sâlikîne Tarîkati'l-
Halvetiyye
- 6- Essahbetü's-Safiyye
- 7- Silsiletü'z-Zehab
- 8- Tuhfetü'l-Ahbâb fi's-Sülû-
ki ilâ Tarîki'l-Ashâb

Bu şeyh Ahmed Efendi 1113 de
doğup 1176 hicri yılında ölen
meşhur hadiminin cenazesini
gasl etmiştir. (Köseç Ahmed
değildir, sadece Şeyh Ahmet Efen-
didir.)

KİTABE 29

Paşmakçızade Şeyhülislam Ab- dullah Efendi

Kabir Taşı Kitabesi

Ölümü 1145/1733

- 1- Hazreti Paşmakçızade
şeyhü'l-İslam-ı enam
- 2- Avdet-i hac eyledikte o
siyadet ma'deni
- 3- Asitan-ı Hazreti Monlaya
edip itibar
- 4- Terk kıldı akibet iş bu ma-
zik cismi
- 5- Murg-ı ruhunu cennet-i
a'lâya pervaz eyleyip
- 6- Cilvegah-ı kutsiyan oldu
nizar medfeni
- 7- İki destin ref edip Fehmî
dedi tarihi
- 8- Cennet olsun Seyyid Ab-
dullah Efendi meskeni
- 9- Sene 1145

KİTABE 30

Tevkiî Divan-ı Hümayun Meh- med Said Halet Efendi

Kabir Taşı Kitabesi

Ölümü 11 Rebiülevvel
1238/26 Teşrinisani
1822

- 1- Hüve'l-Hallâku'l-Bâki
- 2- Ricali Devlet-i Aliyyeden
- 3- Tevkiî merhum
- 4- Ve mağfur ila rahmet-i
- 5- Rabbih'l-Ğafur muhib-
bandan
- 6- Mehmed Said Halet
- 7- Efendi'nin ruhiçün
- 8- El-Fatiha sene 1238 fi 11
Ra (Rebiülevvel)

Bu kitabe Halid Said Efendi'nin
gövdesi içindir. Baş İstanbul'da-
dır. Kule kapı dergâhındadır.
Halet Efendi için o zamanın
şairleri hem mersiye hem de hic-
viyeleri söylemişlerdir. Bilhassa
Keçeci-zade İzzet Monla'nın çok

قبرطاشی کتابه

- 1- صو 2- بنی ضیل صفرت ای رب یزدان 3- مجهرش اعلم نور قرآن
- 4- کلوب قبرم زیارت این اخوان 5- ایدر لر روحنه فاتحه امان
- 6- سگاری خادرم حضرت 7- منوی محمد و مهدی المولوی سن
- 8- روحنه فاتحه 1291هـ

بوزات درگاهک خادرنیک بللی بائسک لاندند . عالم ، شاعر ،
فاضل ، صاحب تالیف و حسن اخلاقده نادر دی . کلام محمد صید علی خیر زینک
خوام لئی یا عید . سوزه نیک 312 نوره رسنده مقصد بازی توهم
سنده کی تجویس نظیره خدیشی کوستر مکه کافید . سونیت محمد
استانندند .

{ تراخوانم خوام رحمت کر امتحان خواهی
در رحمت برویم بند درگاه بلای کشا }

ترجمی : الهی به بالذ سگاشا ، استک صفاشی استرم ، رحمت و نعمت
ایسترم . سگاشا کوستر دیکم محبت ، اندیلم التجا کما مصیبت و برده کمالک
فانی و ذلیل زرائل بر دولت و بر مملکت ایچون اولد . توغر ملک
دوغر لئی امتحان اینک ایسترم رفاه و استراحت قبولی یوزوره
حاریت ، قایا ، بلا و اضطراب قبولی آج

974 No.

تولومی 1191 - 1777

کونه ح احمد فندی

قبرطاشی کتابه

کتابه
28

- 1- طربزان 2- شیخ احمد 3- 1191هـ 4- یا هو
- مولی الیه عالم ، طالع ، نقش و مولوی ، سولف و متوفی بردان در
آنرلی :

- 1- شرح رسالة التفتیه للحادی
- 2- سلسله خواجهان فی ادب عبودیه الاعیان
- 3- عشره سخات
- 4- التحفة البریه فی طریقه المولویه

methinde bulunmuştur. Şu iki kıt'a hicviyelerden birer örnektir.

- 1- Ne kendi eyledi rahat ne halka verdi huzur
- 2- Yıkıldı gitti cihandan dayansın ehl-i kubur

3- Yasinizade ve Halet bağdaşıp

- 4- İkisi milleti bu hale kodu
- 5- Birisini Halet nez'a getirir
- 6- Diğeri üstüne Yasin okurdu

محمد اسرار دده اقصیٰ 8 ریحون لله تعالیٰ فاتحه 9 - 1310

1026

نیزن باشی اهلای عبیدی دده

تولوی 27 ذی الحجہ 1309

11 سباط 1907

قبر کتابة

- 1- صو 2 - اسبودکاه فیض نپاه 3 - مولوی سرنا بیگنده ابران 4 -
 هر خدمت ایتمه اولان 5 - اهلای عبدالرحمن عبیدی 6 - دده
 اقصیٰ روحنه فاتحه 7 - سنه 1309 ذی الحجہ 27

موزه باخچه سنده دفون سر طرفیله

37

سر طرفیله و مشو خوجان عبدالقادر دده 8

108

تولوی 1341

1822

قبر کتابة

- 1- صو
 2 - مشوی خوجان طرفیله سر طرفیله تولوی
 3 - سالک اقصیٰ مقصدی مشوی
 4 - فقد عمرین صرف ایدون عمل موز و هدیه 5 - آیت فرغانه تقصیر ایدردی مشوی
 6 - ساد اولم روع روافی سید عبدالقادر 7 - قریب نپاه اولیاده سیدی اولدی نیزی
 8 - های خالید رشیدیا تاریخ سولای فوتنه 9 - حود و نیجه عالم معنی ده صالیدی نیزی
 10 - سنه 1341

17

کتابة
26

177

11

تولوی 27 رمضان 1370

18 ابریل 1862

سر طرفیله محمد سوری دده

قبر کتابة

- 1- صو 2 - سر طرفیله حضرت 3 - تولوی محمد سوری 4 - دده ریحون
 5 - فاتحه سنه 1370 فی 27 ن

18

کتابة
27

109

9

تولوی 1349

1822

سر طرفیله و مشو خوجان محمد و جیدی دده

KİTABE 31

Mehmed Bey Türbesi

Müze binasının cenup cihetindeki üzeri açık kabristanın sol tarafında Osmanlı tarzında dört yeckpare

mermer üzerine yapılmış dört kemerli ve etrafı açık bir kubbe vardır.

Kitabesi şudur.

- 1- İntekale el-Merhum es-Said er-Raci min Rahme-

مالت افندی ایچون اوز مالت شاه عاری صم مرشد هم ده هجوبه کور کور
 بالی صده کجه زاده عزت سلاک هوره مدغمده بولمشد
 سوزاکی قنده هجوبه کردن بر اورنک د -

- ۱ - نه کندی ایلدی - ایت نه خلیفه و بردی حضور
- ۲ - بقلدی کنیدی جه ائدن دایان سنین اهل قبور
- ۳ - یسنی زاده و هالت باغدا سئوب
- ۴ - املسن ساتی بو هاله قوردی
- ۵ - برینسی هالت نزعده کتیر
- ۶ - دنگیری اوستنه یسن اوفوردی

966 No

محمد بک تبره سی

کتاب
31

موزه نیا سنک جنوب هرمنده که اوز ری احمده خد سناک صول طرفنده عثمانلی
 طر زنده درت کباره بر اوز سینه یاسلیک درت تکلی و اطرائی احمده بر خنده دارد
 کتایه سی شود -

۱ - انتقل المصوم السعيد الراعي من رحمة الله المحيد محمد بک بن مصطفی
 یاسناهی سنه اهدی و اربعین و تسعمائة ۹۶۱

بو محمد بک سلیمان قانونی زمانده قبودان دریا بقده بولونوب آه در کور اولیسنده
 صوره دولا کسره اولون بیدلاجه مصطفی یاسناک و یا سلطان سلیم اولون سلیمان زمانده
 دایمن وزیر کله مضر فتنده و البلاغه بولمنسه اولون آراورد سسلن یاسناک
 اوغلی اولس محمد -

کتاب
32

101

قونیه والیس الحاج علی کمالی یاسنا

21

قونیه والیس ایله ارحال ایدن روم ایلی بقلدیکی با بولورندن الحاج علی کمالی
 قونیه زاده فیانندن ارض قونیه سوز فی افندیک بولک اعلی الووب
 قونیه والیس ایله ارحال ایدن روم ایلی بقلدیکی با بولورندن الحاج علی کمالی

tillahi'l-hamid Mehmed
 Bey bin Mustafa Paşa fi
 sene ihda ve erbain ve
 tis'a mie 931

Bu Mehmed Bey'in Süleyman
 Kanuni zamanında kapudan-ı der-

yalıkta bulunup deniz havalisinde
 çok dolaşmış olan çıplak Mus-
 tafa Paşa'nın veya Sultan Selim
 ve Sultan Süleyman zamanında
 ikinci vezirlikle Mısır fethinde ve
 valiliğinde bulunmuş olan Arna-

5 - ادب العبودية في السنن المحمدية للالكين طريقة الخلوته

6 - الصحبة الصافية

7 - سلة الذهب

8 - تحفة الاحباب في السلوك على طريقه الاصحاب

يوشنج احمد افندي 1114 ده درغوب 1176 هجري بيده اوله سكر
خارزي نك هتازه سي غل انشيده
رساله عمري وكتبه ساره شنج افندي در

104
4

19

کتابه
29

بشمع زاده شيخ الاسلام عبدالله افندي

تولومى 1160
1774

قيد طاش كتابه سي

- 1 - حضرت شمع زاده شيخ الاسلام امام
  - 2 - آستان حضرت ملايه ايوب اعينار
  - 3 - مرغ رومي جنت اعلايه پرواز الميوت
  - 4 - آبي دشت زرع ايوب فخر ديني تاريخي
  - 5 - عودت حج المكيه و اسبارة صوفى
  - 6 - ترك قلوي عاقبت اشو صوفى شجى
  - 7 - چهاره ماه قدسيان اولوي ترافى
  - 8 - جنت اولون سيد عبدالله افندي مسكنى
- 9 - 1160 هـ

106
6

20

کتابه
30

توضيحي ديوان همايون محمد سعيد حالت افندي

تولومى 1178 سب اول اول 1248
1822

قيد طاش كتابه سي

- 1 - صوالملايه الباقى 2 - هاي دولت عليه دن 3 - توضيحي مرسوم
- 4 - و صفوراى رحمة 5 - زيه الفنون مجازدن 6 - محمد سعيد حالت
- 7 - افنديك راجيون 8 - الفاتحه 1248 هـ فى 11 هـ

بولكنا به حالت سعيد افنديك كوده سي ايجون د -
باش اسان بوله د - قله قيو دراهنه در

vud Mustafa Paşa'nın oğlu olması muhtemeldir.

KİTABE 32

Konya Valisi el-Hac Ali Kemal Paşa

Kabir Kitabesi

Süylemez-zade hanedanından Erzurumî Timur Fenni Efendi'nin büyük oğlu olup Konya Valisi iken irtihal eden Rumeli Beylerbeyi payelilerinden el-Hac Ali Kemali

Kamil
UĞURLU

MERHUMU NASIL BİLİRDİNİZ? -8-

KORAY

Halk arasında çaresiz, zarsarsız, umarsız, kimse-siz kişilere “garip” denilir. Garipti Koray. İyi bir ailesi olduğu söylenirdi. Fakat arası açıktı. Ailesiyle, kardeşleriyle. Bu yüzden, çocuk yaşından beri ayrı yaşardı onlardan. Rahatsızdı bir hastalığı vardı. Bu sebeple zaman zaman topluma ters düşen hareketler yapardı. Güçlünün yakasına yapışmakta fazla ısrarlı olmayan toplum kanunları, garip olduğu için onu aygının altına alır, ezerdi. Bu ezikliğin etkisinden kurtuluncaya kadar onu görmezdik. Sonra bir yerden o değirmi yüzüne doğru gelen geniş kulakları, oldukça iri kafası, hafifçe kambur ve iriyarı vücuduyla çıkar gelirdi. Her defasında sevgili Feyzi Halıcı ona arka çıkardı. Onu korur-gözetirdi.

Sık sık, yine Feyzi Halıcı'nın himmetiyle işe girerdi. Ama duramazdı. Ona yakınlık gösterirlerdi. Ama yine olmazdı. Şair tabiatı, hastalığı, toplumun o çok insafsız yargılarıyla yine bunalırdı. Bazan eline vurulmuş kelepçeyle Alaaddin Tepe-sinin kıyısından Adliyeye götürülürdü. Yarı kapalı gözleri yerde, eller önde birleşmiş, omuzlarına çöken mihnetin ağırlığıyla sırt hafifçe kambur, iki polisin arasında yürürdü.

Her görüşmemizde yüzünde gerçekten samimi ve dürüst bir ifade, coşkulu bir sevinç dans eder-

di. Ve şuna sevindiğini de bilirdim:

O şiir yazardı. İki şiiri de bestelenmişti. Bunları ve benzer başarılarını anlatırken onu en candan galiba ben dinlerdim. Onunla dalga geçmeden, abartmadan, acımadan, merhamet ve şefkat tülüne bürünmeden.. Ciddi olarak, bazan tenkit ederek.

-Beni tenkit edenlerden bir sana itibar ederim. Çünkü dürüstsün, derdi.

Askerdi, boylu-boslu ve yakışıklı olduğu için onu deniz askeri yazmışlardı. İstanbul'a Kasımpaşa'ya geldi. Konya Yurdu'nda bizi buldu. Birkaç gün kaldı yurttta. Misafirdi. Yurttta yatacak yer yoktu. Odamızı vermek istedik. Razi olmadı. Kütüphanede yattı.

Ve bir sabah, habersiz, çekip gitti yurttan. O gidişle bir yıl görüşmedik. Karabatak gibiydi. Giderken öğrenci kimliğimi de götürmüştü. Ona çok kızdığımı hatırlıyorum. Sonra tekrar çıktı meydana. Hiçbir şey olmamış gibi karşılaştık yine.

Hayatı boyunca birkaç kişiye minnet duyduğunu bilirdim. Her karşılaşmamızda anlatırdı. “Feyzi ağabey, derdi, Rıdvan ağabey derdi, İhsan beyefendi, derdi. Mustafa Bey, derdi. Dua ederdi. Minnet duyardı. Bilirdi.

Şimdi Şair Koray artık yok. Onunla caddelerde karşılaşmak ve son şiirlerinden birkaçını dinlemek mümkün olmayacak. O içinde fırtınalar, kasırgalar esen kalbi artık yorgun ve antika bir saat gibi durdu. Hiç çalışmayacak.